

Politieke manipulatie onderzoeksgegevens

Het aanbod van en de roep om actuele en beleidsrelevante informatie op terreinen als ruimtelijke ontwikkeling, bouw, infrastructuur, natuur en milieu nemen alleen maar toe. Maar daarmee wordt onbedoeld ook het beeld vertroebeld, te meer daar wetenschappelijke organisaties en kennisinstututen er onvoldoende in slagen tijdig onjuiste of gemanipuleerde informatie recht te zetten waardoor een disbalans in de berichtgeving en besluitvorming ontstaat.

Ruzies over de prognoses van rentabiliteit en milieueffecten van de Betuweroute, conflicten over de berekening van vliegtuiglawaai rond Schiphol, verwijten over incompetenties bij onderzoeksbureaus. Media staan er dagelijks bol van. Maar ook politici laten zich achteraf niet onbetuigd, zoals bij voorbeeld bleek bij discussies over het al dan niet onder water zetten van de Hedwigepolder in de Westerschelde of de

fouten in het klimaatrapport van het internationale wetenschappelijke klimaatbureau van de Verenigde Naties, IPPC en van het Planbureau voor de Leefomgeving. Het zijn voorbeelden van spanningen tussen politiek en wetenschap, waarbij ongewild (ook) de kwaliteit van wetenschappelijke kennis ter discussie staat. De pers en andere opinieleiders kloppen deze spanningen vaak nog verder op. Zelfs kwaliteitskranten en vakbladen – die zowel een opinievormende als een forumfunctie in de democratie zouden moeten vervullen – nemen steeds vaker wetenschappelijke informatie of politieke proefballonnetjes klakkeloos over. Een door de Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek (RMNO) vorig jaar georganiseerd internationaal congres ‘Towards Knowledge Democracy’ toonde dat nog eens messcherp aan. De verhoudingen tussen kennis, beleid en media staan, zeker ook internationaal, onder druk. Dat is vooral

te zien bij maatschappelijk en politiek omstreden projecten. Onderzoek naar de problematiek rond kenniscreatie en kennisbenutting bij beleidsvorming bevestigt het beeld van onbalans en ongeregisseeerde dynamiek in de beeldvorming en kennisoverdracht. Door de vele hypes lijken wetenschap en politiek de marketeers van hun eigen nieuws te zijn geworden. Er valt in dat verband veel te verbeteren in de complexe relatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer en op het terrein van professioneel opdrachtgeverschap. Zeker bij de overheid vormt dat een kwetsbaar en nog onvoldoende intern geborgd iets.

Toch blijft de behoefte aan productie van beleidsrelevante, wetenschappelijke kennis op terreinen als ruimtelijke ontwikkeling onverminderd bestaan. Niet alleen bij de overheid zelf, maar ook daarbuiten. Dat daardoor ook knelpunten rond onwelgevalige kennis bij beleidsmakers ontstaan, is kennelijk *part of the deal*. Het kritische absorptievermogen van belangengroepen,

intermediairen en media blijkt beperkt: er kan door het overvloedige aanbod niet anders dan selectief geshopt worden. Er ontstaan daardoor steeds vaker en ongewild nauwelijks – democratisch – te controleren doorgeefluiken die de publieke en politieke opinie trachten te beïnvloeden. Media blijken vaak het belangrijkste gespreksplatform, ook omdat andere partijen, zoals kennisinstututen of besluitvormers er vaak niet of slechts mondjesmaat in slagen hun standpunten en argumentaties elders adequaat en tijdig te ventileren. Daarbij werkt het ook niet mee dat de rol van de overheidsvoorlichting langzamerhand is veranderd in het managen van het opiniërings- en besluitvormingsproces.

↑ **Louis Meuleman was tot voor kort secretaris/directeur Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek en Robbert Coops is senior strateeg bij Schuttelaar & Partners (rcoops@schuttelaar.nl)**